

Бібліотека в структурі сучасних інформаційних комунікацій

У роботі секції «Бібліотека в структурі сучасних інформаційних комунікацій» взяли участь 40 осіб, зокрема провідні фахівці ДП «Український інститут інтелектуальної власності», кафедри бібліотекознавства та соціальних комунікацій Харківської державної академії культури, Інституту соціальної та політичної психології, КНЕУ ім. В. Гетьмана, НТБ Київського національного університету технології і дизайну, кафедри бібліотекознавства і бібліографії Рівненського державного гуманітарного університету, НТБ Національного авіаційного університету, ДНТБ України, ДНАББ ім. В. Г. Заболотного, Національної бібліотеки України для дітей, НБУВ.

Присутнім було представлено 29 доповідей, в яких порушувалися актуальні питання впровадження інноваційних технологій з розкриття бібліотечних фондів; розвитку бібліотечно-го сегмента інтернет-середовища; удосконалення іміджевих комунікацій сучасної бібліотеки; висвітлювалися різні аспекти діяльності інформаційно-аналітичних підрозділів національних бібліотек, оптимізації їх комунікації з користувачами за допомогою веб-технологій, а також комплекс проблем, пов'язаних з використанням національними бібліотеками соціальних мереж візуального контенту, впровадженням у бібліотечну практику мобільних додатків, корпоративними медіапродуктами сучасних бібліотек у науковому дискурсі

іміджевих комунікацій, критеріями визначення національного сегмента інтерактивного інформаційно-комунікаційного простору, підходами до соціально-комунікаційних досліджень бібліотеками фінансових відносин, особливостями реалізації державної інформаційної політики щодо формування інформаційного суспільства.

Секційне засідання відкрив заст. гендиректора НБУВ, д-р іст. наук, професор **В. М. Горвий**. Він наголосив на значенні оптимізації та підвищення ефективності процесу соціальних інформаційних комунікацій у контексті розвитку національного інформаційного простору, його захисту від проявів інформаційної агресії та інших інформаційних небезпек в умовах глобалізації, підкреслив роль бібліотечних інституцій у виробленні методик управління цими процесами.

Керівник НІОБ НБУВ, старш. наук. співробітник, канд. іст. наук **Ю. М. Половинчак** у доповіді «Критерії визначення національного сегмента інтерактивного інформаційно-комунікаційного простору» відзначила, що попри глобальний характер Інтернету, специфіка національних процесів інформатизації, політичного, економічного, культурного життя в різних країнах справляє вплив на формування характерних, властивих для цих країн, особливостей наповнення інформаційних ресурсів, що дає підстави говорити про формування

національних сегментів інформаційного простору. Наголошуючи на тому, що мовний, як і географічний (розташування хостингу, який визначається переважно фінансовими чи безпековими чинниками), підхід до визначення національних сегментів інфопростору в українських реаліях є недостатньо ефективним, доповідачка обґрунтувала доцільність застосування до окреслення української блогосфери принципів блоггової україніки. Такий підхід, на переконання Ю. М. Половинчак, необхідно поширювати на весь контент і визначати Укрнет як сукупність усіх ресурсів і дискурсів, створених українцями, українською та іншими мовами, що прямо чи опосередковано стосуються української тематики. Включення до переліку не лише ресурсів і контенту, а й дискурсу, пов'язане з такою важливою характеристикою інтернет-комунікації, як інтерактивність – участь користувачів у творенні контенту.

Старш. наук. співробітник НБУВ, д-р наук із соц. комунікацій **Т. Ю. Гранчак** у доповіді «Використання національними бібліотеками соцмереж візуального контенту» презентувала результати аналізу специфіки використання національними бібліотеками світу і України соціальних мереж візуального контенту. У виступі були розкриті особливості окремих мереж як платформ представлення бібліотечних продуктів та послуг, підходи до використання таких платформ окремими бібліотеками. Доповідачка обґрунтувала доцільність застосування національними бібліотеками комплексного підходу до використання різноформатних соціальних медіа з метою досягнення синергетичного ефекту у представленні фондів і адресності в обслуговуванні, вироблення стандартів опису представлених у соціальних мережах документів з метою підвищення ефективності організації та управління інформацією. Також була запропонована формула визначення ефективності бібліотечної сторінки в соціальних мережах візуального контенту.

Наук. співробітник НБУВ **Л. А. Поперечна** у доповіді «Корпоративні медіапроекти сучасних бібліотек у науковому дискурсі іміджевих комунікацій» звернула увагу присутніх на те, що ефективним інструментом комунікаційної діяльності певної установи чи організації (корпорації), каналом поширення інформації про неї (створеним, керованим й наповнюваним самою корпорацією для реалізації її стратегічних завдань) є корпоративні засоби масової комунікації (ЗМК), які в сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі трансформувалися в спеціальну медіа-систему і набули ознак медіапроектів, що продукують медіаресурси іміджевого характеру, які отримали назву «корпоративні медіа». Доповідачка відзначила, що хоча проблематика корпоративних ЗМК перебуває у колі наукових інтересів дослідників вже тривалий час, перше фундаментальне дослідження, в якому з'ясовується сутність поняття «корпоративні медіа», визначаються їх типи, завдання та функції, надаються практичні рекомендації щодо створення медіаконтенту, пропонується нова модель оцінювання соціокомунікаційної ефективності корпоративних видань як засобу масової інформації та PR-проекту, з'явилося лише недавно. Ним стала монографія Д. Олтаржевського «Основи та методи діяльності сучасних корпоративних медіа» (2013). Було також підкреслено, що незважаючи на тенденцію зростання кількості корпоративних медіаресурсів у сучасних бібліотеках на тлі нагальної соціокомунікаційної потреби в якісних корпоративних ЗМК, означена проблематика ще не стала предметом широких наукових зацікавлень учених-бібліотекознавців, й досі лишається малодослідженою. За висновком Л. А. Поперечної, в умовах динамічного розвитку практичної сфери функціонування корпоративних бібліотечних медіа актуалізується потреба переосмислення їх

статусу й зростаючого значення в реалізації іміджевої стратегії бібліотечної установи.

Наук. співробітник НБУВ, канд. наук із соц. комунікацій **В. І. Бондаренко** свій виступ «Мобільні додатки в бібліотечній діяльності: зарубіжний досвід» присвятила розкриттю досвіду зарубіжних бібліотек зі створення мобільних додатків та аналізу перспектив адаптації цього досвіду до вітчизняних реалій. Як зауважила дослідниця, на сьогодні зарубіжні бібліотеки створюють додатки двох видів: перший – це загальнобібліотечний додаток, який дає змогу отримати не тільки загальну інформацію про бібліотеку, а й скористатися електронним каталогом та послугами особистого кабінету; другий – тематичний (колекційний) додаток. Такі додатки, як правило, присвячуються важливим пам'ятним датам, історичним подіям, видатним постатям, цінним національним ресурсам і створюються з метою популяризації національного культурного надбання. Вони, формуючи маркери національної ідентичності, виступають важливим складником системи реалізації політики пам'яті.

Як зазначила доповідачка, національні (державні) бібліотеки створюють як загальнобібліотечні, так і тематичні (колекційні) додатки, а ось публічні та університетські – віддають перевагу загальнобібліотечним додаткам. При цьому В. І. Бондаренко зауважила, що зарубіжні бібліотеки в питаннях створення мобільних додатків отримують фінансову підтримку держави. Вітчизняні ж книгозбірні через відсутність такої підтримки наразі не пропонують користувачам згаданих послуг, незважаючи на перспективність цього напрямку бібліотечного обслуговування.

Виступ мол. наук. співробітника НБУВ **Н. В. Тарасенко** «Бібліотеки в соціальних мережах: до питання стандартів діяльності» був присвячений проблемі вироблення фахових стандартів щодо підтримки функціонування в мережевому середовищі бібліотечних представництв. Обґрунтовуючи доцільність віднесення мережевих бібліотечних представництв до інформаційних продуктів бібліотек, доповідачка підкреслила актуальність розроблення і запровадження стандартів присутності бібліотек у середовищі соціальних мереж, які включали б, зокрема, сформовані на основі моніторингу присутності бібліотек у соціальних мережах та рекомендацій фахового середовища та стандарти дизайну обкладинки, інформаційного наповнення мережевої сторінки бібліотеки, посадові інструкції та норми праці бібліотечного фахівця зі створення і підтримки функціонування цього ресурсу.

На думку Н. В. Тарасенко, підґрунтя для пропозицій щодо загальних вимог чи стандартів створення мережевих сторінок бібліотек можуть скласти, запропоновані у бібліотекознавчій літературі, критерії їх аналізу, а саме, рівень надання інформації про бібліотеку, конвергентність, змістовність інформації, інтенсивність зворотного зв'язку тощо.

Завершуючи роботу, учасники секційного засідання обговорили і схвалили проект рекомендацій міжнародної наукової конференції. При внесенні пропозицій було зроблено наголос на тому, що:

1. У зв'язку з розвитком інформаційного суспільства Конференція констатує зростаюче значення бібліотек як науково-інформаційних центрів забезпечення суспільного розвитку, зокрема, у сфері наповнення соціальних інформаційних комунікацій якісною, необхідною для поступу суспільства інформацією. Бібліотечні установи мають активно використовувати три основних джерела наповнення системи комунікацій такими інформаційними ресурсами: введення в суспільний обіг найактуальніших для сучасного розвитку матеріалів з фондів бібліотек; акумуляція і розповсюдження но-

вої суспільно значущої інформації; відбір, систематизація інформації з глобального інформаційного простору, необхідної для розвитку України та забезпечення доступу до цього ресурсу відчизняним користувачам.

2. З метою підвищення ролі бібліотек у суспільних процесах, формування позитивного іміджу бібліотек та позиціонування бібліотечних установ як наукових, освітніх, культурних, громадських центрів посилити їх взаємодію із засобами масової комунікації, сприяти відкритості і прозорості їх діяльності.

3. Враховуючи актуальність проблеми збереження і зміцнення національної ідентичності, протидії інформаційним загрозам, ініціювати визначення на державному рівні, із залученням представників громадськості, експертного середовища, консенсусного підходу до формування національної пам'яті та ключових смислів, поширення яких є важливим для української спільноти, розробити рекомен-

дації просування ключових смислів національної пам'яті в соціокультурному дискурсі бібліотек.

4. З огляду на зміни характеру бібліотечно-інформаційної роботи, зумовлені упровадженням інтернет-технологій, зокрема поширення видів і форм роботи з соціальними медіа, розробити і унормувати науково-методичне забезпечення, критерії ефективності такої діяльності, внести відповідні корективи до посадових інструкцій та планів роботи.

5. Враховуючи стрімке зростання аудиторії, яка користується мобільними пристроями, сприяти активізації впровадження в процес бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів мобільних технологій – QR-кодів, мобільних додатків, СМС.

Тетяна Гранчак,

д-р наук із соц. комунікацій,
старш. наук співробітник НБУВ